

Goedenavond voorzitter, raadsleden, collegeleden.

Ik wil beginnen met veel dank en hulde aan de bewoners van de Wijngaardsgracht, Brouwersgracht en Bagijnenland, vanaf nu “de gracht”, voor hun inzet en research.

Mijn naam is Leontien Rosier en ik spreek als voorzitter van Vereniging Oud Edam. Oud Edam zet zich onder andere in voor het bewaren en bewaken van het rijksbeschermd stadsgezicht.

Als iemand, of de gemeente, iets wil doen in de oude kom van Edam, moet dat worden getoetst aan het beschermd stadsgezicht. De gemeente heeft de taak, de plicht zelfs, om het te beschermen. Inwoners en ook Oud Edam helpen daarbij graag.

Bij de aanwijzing tot beschermd stadsgezicht werd de gracht omschreven als “meer landelijk dan stedelijk”. Een soort boerenbuurtje. Langs de IJse. Met bomen, vlak bij de polder, en er woonden ook boeren... Meer landelijk dan stedelijk. Dat is één. Ik citeer verder: “Het beeld wordt in hoofdzaak bepaald door de bomen, de brede taluds, het water met de houten beschoeiingen en de bebouwing” Ook wordt er gewezen op de stoepjes, die de gracht extra levendig maken. Kortom, een heel bijzondere gracht.

Als je aan zo’n gracht gaat tornen, als je grote ingrepen wilt gaan uitvoeren, zoals bij deze gracht is voorgesteld, torn je aan het rijksbeschermd stadsgezicht, dat een wettelijke status heeft. Dan moet je uitkijken dat je het geen schade toebrengt.

Die grote ingrepen zijn gepresenteerd als Herinrichting. Zowel de bewoners als Oud Edam vinden dat geen goed plan.

Even nog die ingrepen op een rijtje:

Voor de bomen werd een algehele kap voorgesteld. Want het HIOR zegt: als 30% van de bomen slecht is, dan moet de hele rij worden gekapt. Maar deze 30%-regel is eigenlijk al achterhaald door het Groenbeleidsplan. Daarin is behoud juist het uitgangspunt!

En dat moet ook wel. Bomen zijn meer dan ooit een eerste noodzaak. Denk aan CO2-reductie, vermindering van hittestress, überhaupt de ontstressende werking van groen. Bomen vertegenwoordigen ook een bepaalde waarde. Dus: bomen kappen vanwege een 30%-regel zou kapitaalvernietiging zijn.

En een aantasting van het beschermd stadsgezicht. Bomen en de groenstructuur spelen daarin een beeldbepalende rol.

Wij vinden die 30%-regel te rigide. Wij zien graag dat die niet meer wordt gehanteerd.

Maar wat dan wel? Sommige bomen zijn gewoon ziek. Vanuit de leden van Oud Edam is er inmiddels een bomenplan ontwikkeld, dat wij graag binnenkort met de wethouder willen bespreken. Het is toekomstgericht. Met duurzaam boombehoud en duurzame boomvervanging. Zo kunnen we straks ook andere bomenrijen in het beschermd stadsgezicht behouden.

Behoud moet het uitgangspunt zijn. Dat lees je ook in relevante beleidsstukken, zoals het Bestemmingsplan Beschermd Stadsgezicht. Het gemeentelijke beleid komt in feite hierop neer: de cultuurhistorische waarde, die in de loop van eeuwen is ontstaan, moeten we beschermen en voor aantasting behoeden.

Daarom zijn ingrijpende veranderingen aan deze gracht onbegrijpelijk en onwenselijk. De bewoners koesteren hun gracht en wonen er soms al generaties lang. Er stonden boerderijen, het was misschien ooit een pad langs de IJse. En dan nu helemaal op de schop?

Een ander punt is de herbestrating. Om die überhaupt te kunnen realiseren zouden de bomen opgeofferd moeten worden. Dat is voor ons een *no go*. En dan als extra stap - een verbreding? Maar hoe dan? En waarom? Daarmee gooi je het historisch gegroeide straatbeeld radicaal om. Aantasting van het stadsgezicht.

Het idee was ook: moderne klinkers. Maar die detoneren in zo'n stadsgezicht. En doen afbreuk aan de geschiedenis en de waarde. Daarom pleit Oud Edam voor oude klinkers. Hergebruik zelfs. Want behoud gaat voor vernieuwen, aldus de gemeente zelf.

Met de voorgestelde herinrichting zal de gracht een heel ander aanzicht krijgen, een heel ander karakter, en de oorspronkelijke gracht niet meer zijn. En dat mag niet gebeuren. Dat is in strijd met het beleid en een aantasting van het beschermde stadsgezicht. We hebben ons te houden aan de erfgoedverordening.

Vereniging Oud Edam ziet nut en noodzaak van het voorliggende plan voor onnodige bomenkap en herinrichting niet in. Het is een té grote aantasting van iets dat in de loop van eeuwen is ontstaan en een beschermde status heeft. Laten we kijken naar de mogelijkheden en het plan herzien. Zonder de karakteristieken en de monumentale waarde teniet te doen.